

קול סיני

פינת ההלכה

"חמש דקות למעשה" - הלכה והנהגה מזווית אקטואלית, מאת הרה"ג יעקב סיני שליט"א • סיכום שבועי

יום א', י"ז אלול תשפ"ו

האם מותר לענות י"ג מידות באמצע פסוקי דזמרה וקריאת שמע וברכותיה?

שאלה:

אדם שנמצא בבית הכנסת, ובאמצע פסוקי דזמרה או קריאת שמע וברכותיה, שומע את הציבור שאומרים י"ג מידות, תוך כדי הסליחות או כחלק מהתפילה. האם הוא יכול להפסיק ולענות יחד עם הציבור, או שימשיך בתפילתו?

תשובה:

י"ג מידות בכוונה

והעיקר, שצריכים לומר י"ג מידות בכוונה. כותב מרן החיד"א בברכי יוסף (סימן תקפא אות ד), שאסור להזכיר י"ג מידות בלי כוונה. לכן צריכים לשים לב, ללמוד את הביאור של י"ג מידות, או לפחות להחזיק דף בסידור או במחזור עם פירוש תמציתי, כדי שנוכל לכוון מתוך הדף. אמנם יש כמה שיטות וביאורים, אבל אנחנו נזכיר דרך קלה וקצרה שהיא שווה לכל נפש:

ויעבור ה' על פני ויקרא - כבוד ה' עבר על פניו של משה רבנו וקרא.

ה' - זו מידת הרחמים שמרחם על האדם לפני שהוא חטא, אפילו שגלוי וידוע לפני הקב"ה שהוא עתיד לחטוא.

ה' - זו מידת הרחמים שהקב"ה מרחם על האדם אחרי שהוא חטא ומקבל אותו בתשובה.

אל - הוא לשון כח וחוזק. חוזק של רחמים לכבוש את כעסו ולרחם עלינו.

רחום - שהוא מרחם על האדם לפני שתבוא עליו הצרה, שהצרה הזו לא תבוא.

וחנון - גם אחרי שהגיעה הצרה, הקב"ה מוציא את האדם ממנה במתנת חנים, אפילו שהוא לא ראוי.

ארך אפים - הקב"ה מאריך אפו, לא ממחר להעניש את החוטאים, כי אולי הם יחזרו בתשובה. ארך אפים, לצדיקים ולרשעים.

ורב חסד - לאותם שצריכים חסד, שאין להם כל כך זכויות, בכל זאת הקב"ה עושה איתם טובות.

ואמת - מלבד כל החסדים שעושה איתנו הקב"ה, הוא גם נאמן לשלם לנו שכר על המצוות והמעשים טובים שעשינו.

נוצר חסד לאלפים - הקב"ה שומר את החסד שאדם עושה לפניו לאלפי

רבותינו אמרו (ראש השנה יז): ברית כרותה לשלוש עשרה מידות שאין חוזרות ריקם. וכתב רב עמרם גאון בשם רב נתן גאון, שהברית הזו היא דוקא כאשר הן נאמרות בציבור ולא ביחידות. וכך כותב גם הרשב"א בתשובה, ש"ג מידות הם דברים שבקדושה שאסור לומר אותם בפחות מעשרה. וכך הסכימו הרבה ראשונים. אולם זה לא מוסכם. מדברי הטור (ס"ס תקפה) מתבאר שמותר לומר י"ג מידות גם בפחות מעשרה, כך גם דעת רבנו יונה, שהם לא נחשבים דברים שבקדושה. אבל מרן הבית יוסף כתב שהעולם לא נהגו כדברי הטור ורבינו יונה, וכך פסק בשולחן ערוך (סימן תקפה ס"ה) שאסור לומר י"ג מידות ביחידות, אלא אם כן אדם אומר אותם בדרך שהוא קורא בתורה, בטעמי המקרא, אבל לא בדרך תחנונים.

לכאורה, אם נאמר ש"ג מידות נחשבים דברים שבקדושה, אז מותר להפסיק ולענות באמצע קריאת שמע וברכותיה דברים שבקדושה, כמו שמפסיקים לענות קדיש וקדושה וברכו, כך מבואר בשולחן ערוך (סימן ס"ג). אותו הדין גם בפסוקי דזמרה. ובכל זאת, כיון שיש בעניין הזה מחלוקת, הרי לדעת כמה ראשונים י"ג מידות לא נחשבים דברים שבקדושה, אפשר לומר אותם גם ביחידות. ומעבר לזה, יש ראשונים שסוברים שאפילו דברים שבקדושה לא עונים בקריאת שמע וברכותיה. כך דעת מהר"ם מרוטנבורג. אז נכון שאנחנו לא נוקטים ככה להלכה, אבל במה שנוגע לי"ג מידות, כותב מרן זצ"ל, יש לנו ספק ספיקא להימנע ולא לענות: שמא הם לא נחשבים דברים שבקדושה, ושמא בכלל אסור לענות בקריאת שמע וברכותיה אפילו דברים שבקדושה.

לכן הלכה למעשה, שב ואל תעשה עדיף. במיוחד לפי מה שכתבו כמה אחרונים, שאין חיוב לענות י"ג מידות. גם בתפילה שאנחנו נוהגים לומר בכל יום י"ג מידות זו לא חובה גמורה, וזה לא דומה לקדיש וקדושה וברכו, שהם חיוב על כל אדם. אם כן אפשר לעמוד ולכוון בשתיקה לי"ג מידות שהציבור אומרים, ואז שומע כעונה, אבל לא לענות אותם בפה ממש. רק בין ישתבח ליוצר שמותר להפסיק לדבר מצווה, כמו שמבואר בשו"ע (סימן נד ס"ג), אז מותר גם לענות י"ג מידות יחד עם הציבור. (יביע אומר ח"ה חא"ח סי' ז. יחיה דעת ח"ז סימן י אות ג).

דורות.

ונקה – הקב"ה מנקה את העוונות לאותם ששבים בתשובה, שלא יישאר רושם וכתם מהחטא שלהם.

זהו הביאור הקצר של י"ג מידות כדי שנאמר אותם במתינות ובכוונת הלב. והקב"ה יקבל ברחמים וברצון את תפילתנו, אכ"י.

נושא עון – אלו עבירות שעשינו בכוונה, במזיד, הקב"ה נושא אותם, סובל אותם.

ופשע – הקב"ה סובל את הפשעים שאדם עשה להכעיס.

וחטאה – אלו הדברים שנעשו בשוגג.

יום ב', י"ח אלול תשפ"ו

מה לך נרדם: האם מותר לישון בראש השנה שחל בשבת?

שאלה:

נערכים ומתכוונים לראש השנה שיחול בשבת וביום ראשון. וכמו בכל שנה, רבים מתחבטים ומתלבטים בשאלה: האם מותר לישון בראש השנה, והאם השנה זה קל יותר, שהרי "שינה בשבת תענוג?"

תשובה:

אותנו ישנים, וגם כדי לא לישון ביום של ראש השנה, אז קמים עוד לפני תחילת היום. מי שעושה כך תבוא עליו ברכה, אבל זו לא חובה.

כותב מרן זצ"ל בשם הגרש"ז אוירבך (חזו"ע שם), כל מה שיש לחשוש זה רק אם אדם ישן ביום של ראש השנה בלי סיבה מוצדקת, שזה כמו שהוא מראה זלזול ביום הדין, כביכול לא אכפת לו. אבל כל זמן שאדם לא התעורר מהשינה שלו, במיוחד בדורות שלנו שאין רגילות לקום כל כך מוקדם, אין בזה זלזול בראש השנה. לכן מי שלא יכול לקום מוקדם מדי כי זה יפריע לו להתפלל בערנות וגם יפריע לו במשך היום, הוא לא יצליח ללמוד ולעסוק בתורה, רק "יחוגו וינועו כשכור וכל חכמתם תתבלע", ובגלל שהוא קם מוקדם אז רוב היום יעבור עליו בשינה, אין הצר שווה בנזק המלך. אם כן, הוא לא חייב להשכים לפני עלות השחר.

תפילה בנץ החמה

מהסיבה הזו, מרן זצ"ל לא הקפיד על תפילה בנץ החמה בראש השנה. בבית הכנסת של מרן היו מתפללים בשעה 6 וחצי. כי יודע צדיק נפש בהמתו, הוא הכיר וידע את הציבור, שזה גורם צער לחלק מהמתפללים שרגילים כל השנה להתפלל מאוחר יותר, וגם הילדים קשה להם מאוד לקום, ובתפילת שחרית עדיין חלק מנמנמים ולא יכולים להתפלל בכוונה, ושוב אחר כך חלק ניכר מהיום עובר בשינה, ומפסידים את קדושת היום הזה. לכן אצלו בבית הכנסת מרן לא הנהיג תפילה בנץ החמה, ואפילו כשהנץ היה בשעה מאוחרת, לא הסכים לקבוע את התפילה מוקדם יותר. אבל כמובן מי שיכול להשכים קום ולהתפלל בערנות ובכוונה, ולהקדיש את היום לתורה, רק ינוח מעט אחרי חצות היום, אשריו ואשרי חלקו.

יושב בטל כישן דמי

ובאמת העיקר הוא שלא לבטל את הזמן לריק ולבהלה בראש השנה, כי מי שיושב בטל הוא כמו ישן. אין תועלת להישאר ערניים ולהתאמץ ולהשתדל בזה, אם באותו הזמן עוסקים בדברים בטלים ועלולים לבוא לידי לשון הרע ורכילות וליצנות. כל אדם בביתו צריך לעורר על העניין הזה.

וכמה טוב להתאגד יחד כל המשפחה, לגמור את התהילים או לעסוק יחד במשניות מסכת ראש השנה, או בענייני הלכה. המשנה ברורה מביא בסימן (תקפ"ט) שנוהגים לקרוא את כל התהילים. ויש נוהגים לגמור פעמיים את התהילים כמניין כפ"ר. (חזו"ע ימים נוראים עמ' קפ"ד היושב). והקב"ה יקבל את תפילותינו ברחמים וברצון, ויחדש עלינו שנה טובה ומבורכת, אכ"י.

בן אדם מה לך נרדם. רבותינו אמרו בתלמוד ירושלמי (ואינו נמצא בירושלמי לפנינו): "מאן דדמיך בריש שתא, דמיך מזליה" - הישן בראש השנה, מזלו ישן. במשך השנה המלאך של האדם שמשגיח עליו כביכול ישן. וכותב הרמ"א (סימן תקפ"ט), שזה מנהג נכון לא לישון בראש השנה במשך היום. מרן זצ"ל מביא שזה לא רק עניין סגולי, אלא גם סברה ישראלית: מי שהוא ער בראש השנה ועוסק בתורה או קורא תהילים, הוא מעורר עליו מלאכים מליצי יושר, והתורה אגוני מגנא ואצולי מצלא. (חזו"ע ימים נוראים עמ' קפ"ג אות ד).

רק בכל זאת, מבואר בשער הכוונות (דף צ"א) בשם רבנו האר"י, שעיקר ההקפדה היא רק על שינה לפני חצות היום, בין ביום הראשון ובין ביום השני. אבל אחרי חצות היום, כל מקום לפי הזמן שלו, מותר לישון. כך מביא המשנה ברורה (סימן תקפ"ט), כיוון שכבר נתעורר המלאך על ידי התפילות והתקיעות, לא צריכים לחשוש. ומסיים בשער הכוונות: "ואני זוכר שראיתי למורי ז"ל, שאחר חצות היום שכב על מיטתו וישן". אם כן יש לנו בענין הזה מעשה רב.

שינה בשבת תענוג

השנה, היום הראשון חל בשבת ואנחנו לא תוקעים בשופר בשבת, אז לכאורה לא שייך הטעם הזה שיתעורר המלאך על ידי התקיעות. לכן יש אחרונים שהסתפקו או שהחמירו בזה שאי אפשר בכלל לישון בראש השנה שחל בשבת. (כן כתב בספר שער המלך דרשות, דף לה ע"א). אבל למעשה, כותב בספר חוט שני (ראש השנה עמ' ג), בשנה כזו קדושת השבת היא במקום התקיעות.

בדומה לזה כותב הרמ"א (סימן תקפ"א), שלא תוקעים בערב ראש השנה. והטעם לזה, כדי להפסיק בין תקיעות רשות לתקיעות חובה, או כדי לערבב את השטן. וכותב המשנה ברורה (ס"ק כד ובשער הציון), שזה אפילו כשראש השנה חל בשבת, כיוון שאומרים "זיכרון תרועה", זה כמו תקיעה. והאמת שזה יסוד שמבואר גם בדברי רבותינו המקובלים, וכך כותב הבן איש חי בשו"ת תורה לשמה, שהתקין שנעשה על ידי תקיעת שופר נעשה מאליו, מכוח קדושת השבת. לכן גם השנה מותר לישון בשבת אחרי חצות היום, בפרט שיש בזה מצוות עונג שבת.

קימה לפני עלות השחר

יש חסידים ואנשי מעשה שנוהגים לקום לפני עלות השחר בימים של ראש השנה. אחד הטעמים לזה, כותבים האחרונים, כיוון שהקב"ה דן את עולמו באופן מיוחד בשלוש השעות הראשונות של היום מעלות השחר (עבודה זרה ד:), לכן צריכים להשכים קום, שאם ידונו אותנו באותן שעות לא ימצאו

יום ג', י"ט אלול תשפ"ו

תְּשַׁלֵּיךְ בְּמַצּוֹת יָם: האם אומרים תשליך בשבת?

שאלה:

ראש השנה חל בשבת וביום ראשון, ואחד הדברים שצריכים לתת עליהם את הדעת הוא מנהג התשליך: האם אומרים תשליך בשבת, או שצריכים לדחות אותו ליום ראשון, שהוא היום השני של ראש השנה?

תשובה:

של הזוהר והפוסקים וה"ה רצון" לא מעכבים בכלל. אבל הרבה אנשים לא רוצים להימנע מזה, לכן אם יש חשש שיוציאו את המחזוריים במקום שאין עירוב, יכולים להניח דלי עם מים בתוך בית הכנסת, שלא צריכים לצאת לבחוץ ויגידו שם תשליך, או שידחו את התשליך ליום השני של ראש השנה.

ביום השני, שהוא בעצם יום ראשון בשבוע, אפילו שהוא יום טוב, מותר להוציא את המחזוריים גם במקום שאין עירוב, כי זה כמו הוצאה לצורך כך פוסק מרן השולחן ערוך (סימן תקיח ס"א), מתוך שהותרה הוצאה לצורך אכילה ביום טוב, הותרה גם שלא לצורך. לדעת כמה ראשונים מותר ביום טוב להוציא אפילו שלא לצורך בכלל. אבל גם אם נאמר שצריך שיהיה צורך קצת, כמו שפוסק הרמ"א, אז ההוצאה של המחזוריים כדי לומר את סדר התשליך, בוודאי זה נחשב צורך קצת, כמו שמבואר גם בשער הציון (שם סק"ג).

אבל על כל פנים, במקום שיש עירוב של צורת הפתח, כמו רוב המקומות בארץ, אפשר לעשות תשליך בשבת ביום הראשון של ראש השנה. לדעת מרן זצ"ל, אפשר לסמוך על העירוב בזמננו. (יביע אומר ח"ט סימן לג). ואפילו אם יש כאלה שמקפידים בדרך כלל לא לסמוך על העירוב, אז יהיה אפשר להוציא את המחזוריים על ידי ילדים קטנים שלא הגיעו לחינוך.

סעודה שלישית

השנה יש לנו סעודה שלישית בשבת של ראש השנה. ראוי לקיים את הסעודה לפני זמן מנחה קטנה - לפני סוף השעה התשיעית של היום, זה בסביבות השעה 16:20, כדי שניכנס ליום טוב השני של ראש השנה כשאנחנו תאבים לאכול.

מי שלא אכל עד השעה הזו, יכול לאכול גם אחר כך, לא יפסיד סעודה שלישית, ולא יקל לעשות אותה עם פירות או מיני מזונות, רק לא ימלא כרסו. ראוי שיאכל לחם עד שיעור כביצה, עד חמישים וארבע גרם, כמו שכותב הרמ"א (סימן תקכט ס"א).

לכן, בהרבה בתי כנסת קובעים את תפילת מנחה בשעה מוקדמת, מנחה גדולה, כי לכתחילה ראוי לאכול סעודה שלישית אחרי תפילת מנחה, כמו שכותב הרמ"א (סימן רצא ס"ב), וכך דעת רבותינו המקובלים. ואז מיד לאחר מכן עושים את התשליך.

והקב"ה ישליך במצולות ים כל חטאותינו, ויחדש עלינו שנה טובה ומבורכת, שנת גאולה וישועה, שמחות וגיל בכל בתי ישראל, אכ"י"ר.

המנהג בכל תפוצות ישראל לומר סדר תשליך ביום הראשון של ראש השנה. וטעם המנהג, הוא על פי מה שאמרו רבותינו בילקוט (פרשת וירא סוף ס' צט): ולמה נתעבב אברהם אבינו שלושה ימים, אלא שהיה השטן מעכבן, וכיון שלא שמעו לו, הלך השטן ונעשה לפניהם כנהר גדול שלא יוכלו לעבור בו, ונכנסו בנהר והתחילו לעבור בו, עד שהגיעו להם המים עד צואריהם. תלה אברהם את עיניו לשמים, ואמר: רבון העולמים נגלית עלי, ואמרת לי אני יחיד ואתה יחיד, הודע שמי בכל העולם, והעלה בנך לעולה, ולא הרהרתי אחר דבריך, ולא עכבתי מאמריך, אם בני יצחק טובע היאך יתיחד שמך. הושיעה ה' כי באו מים עד נפש. ומיד גער הקב"ה בשטן והלך לו. ע"כ. ובזוהר הקדוש כתב (פרשת ויקרא דף יח.), שלכן קוראים את פרשת עקדת יצחק ביום ראש השנה, משום שזה היום שהוא נעקד בו. ע"ש. ולפי זה נכון לעשות תשליך בראש השנה, שהוא יום עקדת יצחק, וזה על פי דברי הילקוט. אבל כמובן יש בזה עוד טעמים אחרים.

זריזין מקדימין

אבל האם עושים תשליך גם כשראש השנה חל בשבת? כותב מרן החיד"א (ברכי יוסף סימן תקפג סק"ו) בשם רבותינו המקובלים, שלא אומרים תשליך בראש השנה בשבת, אלא מחכים ליום השני של ראש השנה. כך כותב גם השל"ה, והסכימו לזה כמה אחרונים.

לעומתם, מפורש בדברי הפוסקים, וכך מוכח מדברי מהר"ל, שעושים תשליך גם בשבת. אדרבה, זריזים מקדימים למצוות, כך כותב השבות יעקב, וככה כתבו גם גאוני הספרדים, החקרי לב, והגאון רבי חיים פלאג'י, והבן איש חי (פרשת נצבים אות יב), ועוד הרבה אחרונים. אפילו בקרב המקובלים זה לא מוסכם שלא אומרים תשליך בשבת. המנהג של קהילת קודש בית אל לומר תשליך בשבת, ויש שהעידו כך גם בשם הרש"ש. לכן מנהגינו לערוך את סדר התשליך גם בשבת. (חזו"ע ימים נוראים עמ' קפז ס"ו. יחזוה דעת ח"א סימן נו).

מקום שאין עירוב

רק אם מדובר במקום שאין עירוב, או שרוצים לומר תשליך במקום שהוא מחוץ לשטח של העירוב, שאז יש חשש שיוציאו את המחזוריים לרשות הרבים כדי לומר תשליך, אז צריכים להזהר. רבותינו ביטלו השנה את מצוות תקיעת שופר דאורייתא, שמא אדם אחד יוליך את השופר ארבע אמות ברשות הרבים ויעבור על איסור הוצאה (ר"ה כט.), אז בוודאי שלא ניכשל בטלטול הסידורים רק בשביל המנהג של התשליך.

האמת, שכדי לומר תשליך לא צריכים בכלל סידורים ומחזוריים. מספיק לומר את הפסוקים "מי אל כמורך", שזה עיקר התשליך. שאר כל ההקדמות

יום ד', כ' אלול תשפ"ו

הנהגת ראש השנה: תפילות בשמחה או בבכי של חרדת הדין?

שאלה:

מתכוננים לראש השנה, והנה שאלה עקרונית שאנחנו צריכים לתת עליה את הדעת: האם ראש השנה הוא יום שמחה? האם צריכים להתפלל מתוך שמחה וחדוה, או אולי דווקא בדמעות של חרדת הדין, הרי שערי דמעה לא ננעלו?

תשובה:

השולחן ערוך (סימן תר ס"ב). רק על כל פנים כיון שיש מחלוקת לגבי הלילה השני, יותר טוב להביא לשולחן פרי חדש, ומוסיף הרמ"א - "או ללבוש בגד חדש", כדי שברכת שהחיינו תחול גם על הבגד החדש. אם כן מפורש שאין מניעה ללבוש בגדים חדשים בראש השנה. במיוחד אם מודים לקב"ה ומברכים שהחיינו, כותב רבי חיים פלאג'י לכוון בברכת שהחיינו על כך שזכינו להשלים את השנה שעברה, ויש בזה סימן טוב לכל השנה.

רק כותבים ה"ט והמגן אברהם, לא ללבוש בגדים מפוארים, בגדי משי ורקמה, אפילו שרגילים ללבוש אותם בשאר ימים טובים, כדי שיהיה עלינו מורא הדין. מספיק ללבוש בגדים לבנים נאים, כך מביא המשנה ברורה (שם ס"ק כה). זה כמובן יותר מצוי אצל נשים, לא ללבוש בגדים ותכשיטים מפוארים יותר מדי.

בכי בראש השנה

מכל זה נלמד גם שלא בוכים בראש השנה, כמו שאסור לבכות בשבת או ביום טוב. צריכים להתפלל בשמחה ואנחנו בטוחים בחדשיו של הקב"ה, רק שהכול יהיה בבחינת "גילו ברעדה", כמו שחז"ל דורשים (ברכות ל), במקום גילה - שם תהא רעדה.

בספר שער הכוונות (דף צ"א) מעיד על רבנו האר"י שהיה נוהג לבכות הרבה בתפילות בראש השנה, וכל שכן בתפילות יום הכפורים, והיה אומר כי מי שלא נופלת עליו בכייה, זה סימן שהנשמה שלו לא מספיק שלמה והגונה. אבל מסביר מרן זצ"ל: כל זה אם אדם מתעורר לבכות מעצמו, נופלת עליו בכייה מתוך ההתרגשות וההתלהבות של התפילה, של הפיוטים, זו הייתה ההנהגה של רבנו האר"י וזה בוודאי מידה טובה. אבל להביא את עצמו בכונה תחילה לידי בכי, על ידי קולות של בכי וכדומה, זה אסור. (חזו"ע ימים נוראים עמ' פז. יביע אומר ח"ט חאו"ח סימן נא. ח"י סימן מג. יחזקאל דעת ח"ב סימן סב. ח"י סימן צו).

הנהגת מרן זצ"ל

האמת, זכיתי להיות על שולחנו של מרן זצ"ל בראש השנה, וזה היה מאוד בולט בכל שנה מחדש איך הוא היה בשמחה גדולה מאוד. נכון שהייתה רצינות גדולה, כל רגע היה מחושב ומדוקדק ומנוצל, אבל ההנהגה הכללית הייתה של שמחה יחד עם כל בני הבית. מרן היה שר, ושופע דברי תורה ומרעיף אהבה וברכות על כולם. זו דרך ההנהגה הנכונה. וזה סימן טוב לכל השנה, שתתחדש עלינו שנה טובה ומבורכת, שנת גאולה וישועה, אכ"ר.

בספר עזרא מסופר, כשעם ישראל חזרו מהגולה בתחילת ימי בית שני, עזרא הסופר קורא לפנייהם בספר תורה ביום ראש השנה. וכשהם שמעו כמה הם נכשלו ועברו על מצוות התורה, מחוסר ידיעה כמובן, הם התחילו לבכות בכי גדול. אמרו להם עזרא ונחמיה (נחמיה ח, ט-י): "אל תתאבלו ואל תבכו... לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו, כי קדוש היום לאדוננו, ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוכם". תיכף ומיד כתוב: "וילכו כל העם לאכול ולשתות ולשלוח מנות ולעשות שמחה גדולה".

מכאן למדו רבותינו הראשונים שאסור להתענות בראש השנה, כמו שאסור להתענות בשאר ימים טובים. הנה עזרא הסופר אמר "לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים". כך פוסק מרן השולחן ערוך (סימן תקצו ס"א). ובכלל, יום ראש השנה נקרא חג - "תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו". איזה חג שהחודש מתכסה בו? זה ראש השנה. כך אומרים חז"ל (ראש השנה ח). ומפורש ברמב"ם שיש בראש השנה דין שמחה כמו כל יום טוב. לא כמו אותם אנשים שמתוך חרדת הדין הופכים את ראש השנה ליום אבל, חס ושלום.

עושה לנו נס

חז"ל אומרים בירושלמי, מביא את זה הטור (ס"ס תקפא): איזו אומה יש כאומה זו שידעת את האופי של אלוהיה. בנוהג שבעולם, אדם שניצב למשפט, לובש שחורים ומתעטף שחורים, לא מסתפר ולא מתגלח ולא גוזז ציפורניים מרוב חרדה, הוא לא יודע מה יהיה גורל הדין שלו. אבל ישראל אינם כן. יום ראש השנה עומדים למשפט לפני הקב"ה, ובכל זאת לובשים לבנים ומתעטפים לבנים, ומסתפרים, ואוכלים ושותים ושמחים, כי בטוחים שאם נשוב בתשובה, הקב"ה עושה לנו נס וכותב אותנו לחיים טובים ולשלום. כך פוסק השולחן ערוך (סימן תקפא ס"ד): מכבסים ומסתפרים בערב ראש השנה. כי ראש השנה במהותו הוא יום שמחה.

בגד חדש

יש פוסקים שכתבו להימנע ולא ללבוש בגד חדש בראש השנה, כי בגד חדש מביא לשמחה מיוחדת שהיא לא מתאימה כל כך ליום הדין. כך כתב רבי יהודה עייאש בשו"ת בית יהודה. אבל שוב, ראש השנה הוא יום טוב, כמו כל יום טוב שבגדים חדשים הם חלק משמחת החג.

יתירה מכך, הרי כמו שאתם יודעים, בליל ראש השנה אנחנו מברכים בקידוש שהחיינו, גם בלילה הראשון וגם בלילה השני. כך פוסק מרן